

паэты планеты

Юлі Таўбін

Выбранае

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2017

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
Т23

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Укладальнік Андрэй Хадановіч.

Вершы і пераклады друкуюцца паводле:

Юлі Таўбін. *Агні*. Мн., 1930.

Юлі Таўбін. *Каб жыць, спяваць і не старэць...* Мн., 1931.

Юлі Таўбін. *Тры пазмы*. Мн., 1931.

Юлі Таўбін. *Мая другая кніга*. Мн., 1932.

Юлі Таўбін. *Таўрыда*. Мн., 1932.

Юлі Таўбін. *Выбраныя вершы*. Мн., 1957.

Юлі Таўбін. *Вершы*. Мн., 1969.

«Голас беларуса» (г. Рыга). 1927. 12 студзеня. № 48 (1).

«Нёман». 1932. № 1.

«Малодосць». 2016. № 4.

«Шляхам гадоў». Мн., 1990.

На вокладцы:

НЕВЯДОМЫ АЎТАР,

Фотартрэт Юлія Таўбіна, 1928 г.

ISBN 978-985-7164-66-0

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер

Колас, 2017.

Адкінуўшы фіранку

Адкінуўшы фіранку,
Гляджу праз пыл і дым, —
Сялянская фурманка
На бруку гарадскім.

Вітрыны і афішы,
І коміны ўгары...
Паветра дымам дыша,
Ў паветры дым і крык.

І вось яна мінае
Манто і паліто,
Спакойныя трамваі
І дзёрзкія аўто.

І ў вуліц ліхаманку,
І ў спёку, ў пыл і дым
Імчыць мая фурманка
Па бруку гарадскім.

Жнівень, 1929

Раніцою

Раніцою ў горадзе гудкі
Льюцца ўдаль трывожным перабоем.
І спавіты шэранню блакіт
Раніцою...

Выйдзі, выгляні ў такую рань, –
Выйдзі ў рань асенню парою,
Глянь на вуліцу, на горад глянь
Раніцою...

Горад-волат спіць, замоўк, застыў,
Ўсё навокал дрэмле ў супакою.
Не шуршаць пажоўкляы лісты
Раніцою...

Меркнуць далі ў шэрых туманох,
Што ляглі шырокай паласою...
Горад тоне ў прызыўных гудкох
Раніцою...

Снежань, 1926 г.

Лернік

На плошчы – і грукат, і гуд...
Па бруку – аўтобусы роём...
Ён стаў на шумлівым рагу
З пахіленаю барадою.

Глядзіць на фабрычную рань
Ў адценнях ружовых і шэрых.
І вось – пачынае іграць
Старая вяскова лера...

Ці «Лазарам» сум саштурхне,
Ці кіне «Лявоніхай» покліч...
А людзі ідуць, як раней,
Глядзяцца ў люстраныя вокны...

І горбіцца смешна пастаць, –
За дзень гэтак мала прыбытку...
Дзівуюцца людзі, глядзяць
На дзедаву шэрую світку.

Так пойдзе дадому дзядок –
Паціху, нясмела пакрочыць,
А зоры зашэпчуць у змрок
Старому спакойнае ночы.

Спакойным не зробіцца сон, –
У ім ён пабачыць сягоння
Сляды ад сваіх баразён
На шэрых палетках і гонях.

Успомніць на тья плугі,
Што сілу ўзялі незваротна...
І мо праслязіцца благі
З бяссілля, ў жалобе самотнай...

А заўтра – засвеціцца рань
Ў адценнях ружовых і шэрых.
І зноў будзе лернік іграць
На струнах вясковае леры.

Верасень 1928

Рэдакцыйнае

Золкай раніцай
Дождж, нібы кроплямі цыны,
Б'е па шыбах
І мкнецца кудысьці ізноў...
Лістаносец наваліць
На стол рэдакцыйны
Многа-многа
Нязграбных і шэрых лістоў.

Бразне ключ
Каля шчыліны ў скуры партфеля –
І лісты ўжо ля мэты...
Здабыты прычал...

Іх пісалі
Пад пырскі вясковай мяцелі,
А віхор несучцішны
Звярэў і рычаў.

Ў іх пісалі крывёю
Пра крыўды і ліха,
І скрыпела ў замурзаных пальцах пяро, –
Толькі светлыя зоры
Натоўпам бязлікім
У ваконцы ўглядаліся тою парой.

Так закончаны ліст
І памятым уверчан...
Тут напісана ўсё –
    У каго апарат...
Многа розных праяў
Захавана ў канверце,
У няроўных радках,
Што крывёю гараць.

І пра тое,
Што лесу не мае на хату,
Ў сельсавеце заселі цяпер кулакі,
Што няправільна зноў
Налічылі падатак...
І на ліха,
Скажэце ж, парадак такі?..

А тады,
Пад канец,
Пасля доўгіх дакораў,
Гэты «нехта»
Папросіць
Лістоў ды парад
І яшчэ –
Каб яго залічылі ў селькоры
Ды хутчэй пераслалі яму ганарар.

Прачытае рэдактар,
Паглядзіць...
Падкрэсліць...
Мо пакіне шалець на прыганку віхор...
А рэдактар хіснецца з усмешкаю ў крэсле –
І чырвоным алоўкам напіша:
– «Ў набор».

Панясуць у друкарню...
Там лоб свой наморшчыць,
Будзе рыцца у касе
Свінцовых слупкоў
І пад літарны строй
Аб'яднае наборшчык
Гэты допіс мурзаты
Ад грэчных палёў.

Будуць доўга шумець у друкарні машыны,
Адаваць доўгім вілам
Паперы абрус
І, нарэшце, –
Апошні друкованы вынуць
І нататка пакончыць пакутны свой круг.

Позна ўвечары
Зоранькі кроплямі воску
І мігцяць,
І ласкочуць,
І шлюць свой прывет...

Прывязе лістаносец
У дальнюю вёску
І лістоў,
І паштовак,
І свежых газет.

У газетах
Сяльчане тады прачытаюць,
Што пра іх напісаў
Касавокі Тамаш...
Сельсаветчыкі кінуцца
Злоснаю зграяй –
Ды абрэзаны крыллі
І сілы нямаш.

А у горадзе
Будзе гудзець завіруха.
Будзе колы
Круціць электрычны матор,
І рэдактар ізноў –
Прачытае,
Пакруціць
І на новай нататцы напіша:

– «Ў набор!...»

Кастрычнік 1928

У падарожжы

(3 песень падарожніка)

I.

Сябры, плавём!..

Віднее бераг,

Па хвалях вёслы б'юць напеўна...

Даўно мінуў бязлікі шэраг

Пудлівых зданняў неспадзеўных...

Шапочуць сонныя аёры,

Шумяць чароты берагамі...

Мільгаюць новыя прасторы

І пакідаюцца за намі...

Сябры, плавём...

Ужо світае...

Шарэе ўсход...

Шуршыць мурава...

Там качак спуджаная стая

Імкне у высь... да сонца нават.

Часамі вецер падарожны

Ўстрывожыць раптам узбярэжжа...

Мы знаем – шчасце ў палкіх крозах

Мы напаткаем у бязмежжы...

Таму плавём – не супярэчым
Разгону хваль і мёртвай цішы...
Сустрэнем з ласкай ціхі вечар
І рань спаткаем на узвышшы.

II.

І дзень за днём у падарожжы
Хадай нястрымнаю ідуць...
Шукаюць звонкіх песень-дум
І каляровых і прыгожых, –
Так дзень за днём у падарожжы.

І мы вандруючы ідзём,
Блукаем-ходзім па прасторах.
І так у струнных пераборах –
У падарожжы дзень за днём...
Мы ўсе вандруючы ідзём...

Замкнута кола. І закончан
Далёкі, цяжкі пераход,
І так ізноў за годам год,
Палаючы смалістым корчам...
І шлях ніколі не закончан.

Цяпер стаім на перавале,
А заўтра кіне зноў на шлях
І зноўку пойдзем у прасцяг
З вясёлай песеннаю хваляй,
Цяпер стаім на перавале...

Таму вітаю ў песнях рання
І падарожжа, і шляхі,
І гэты светлы небасхіл,
Што нас віншуе з вандраваннем –
Усё вітаю ў песнях рання!..

[1928]

Васількі

Людзі йшлі па плошчах гожих,
Па праспектах гарадскіх...
Ты на стыку ўсім праходзім
Прадавала васількі.

Людзі йшлі і праміналі,
Не вярталіся ізноў...
Ім нічога не казалі
Зоркі-вочы васількоў.

Толькі я, дзівак-паэта,
Прыпыніўся і сачыў,
Як пялёсткі з тых букетаў
Асыпаліся ўначы.

1928, Варонеж

***

На вуліцах – мароз і маладзкік
І рэдкі стук рамізніцкіх фурманак...
Абсыпаны снягамі паштавік
Ўзыходзіць ціха на суседні ганак.

Я да акна ў задумнасці прынік –
Акно маё узорамі заслана...
На вуліцах – мароз і маладзкік
І рэдкі стук рамізніцкіх фурманак.

24.01.1929, Амсціслаў

***

Вечар... У горадзе вечар... Снягі пасінелі...

І дрыжыць тэлефонная сець...

Толькі крокі па цёмных, шырокіх панэлях

І ўначы не пакінуць гручэць.

Маладзiк у нябёсах блукае бязмежных,

А на вуліцах – ноч... мітульга...

І ля бліжняй да нас трансфарматарнай вежы

Электрычных праменьняў дуга.

Знекуль чуюцца гукі фабрычнае песні,

Недзе дыша магутны матор...

Вечар... У горадзе вечар... Над горадам месяц.

А за горадам снежны прастор.

24.01.1929

***

Мой махнаты Дунай б'е хвостом ля парога,
На прыганку завіўся пукаты гарох...
За парканам удаль пралягае дарога,
А за даллю ёсць многа прыгожых дарог.

З тых дарог ёсць адна – вілаватай хадою
Мне з дзяцінства блукаць па ёй вырашыў лёс...
Буду доўга хадзіць я сцяжынкаю тою
Пад прывабным і чыстым люстэркам нябёс.

Пройдзе многа гадоў... Будзе гожага многа...
Я вярнуся спачыць пасля цяжкіх дарог...
Будзе зноўку Дунай біць хвостом ля парога
І спадаць на прыганак пукаты гарох.

23.07.1929, м. Самацеевічы

Ты помніш

Зм. Астапенку

Ты помніш, помніш, безумоўна,
І тую ноч, і той настрой,
Што панаваў над намі роўна, –
І над табой, і нада мной...

Драты дрыжалі пераборам,
Аб нечым дзіўным месяц сніў,
І рысы даўняга сабора
Так чотка млелі ў вышыні.

Нячутна шамацела лісце,
Саткалі зоры з срэбра ніць...
У тую ноч мы пакляліся
Жыць і любіць...

Любіць і жыць.

І мы жылі... І мы любілі...
І неслі прагу і любоў...
Часы дзяціных сноў-ідылій
Да нас не вернуцца ізноў...

Жыццё далей нас весці стане,
Надорыць новых песень-дум,
І мужнай сталасці жаданні
На нас пячатку пакладуць.

А ўжо не вернецца з гадамі
Ні тая ноч, ні той настрой,
Што панаваў тады над намі –
І над табой, і нада мной.

Ліпень, 1929, Амсціслаў

***

Даверлівы – зусім не скептык –

Ўсяму я веру, ўсё цаню...

Як толькі ноч накіне кепку,

Лаўлю і шум, і цішыню...

Мне ўсё тут любя...

Ўсё знаёма –

Будынка даўняга фасад...

Ў забытым садзе – патаёма

Так хітра сплеценых прысад...

Завулкаў ціш і вуліц шумы,

Недатыкальнай сіні гладзь,

І гэты дом, і сіні нумар

На ім:

16/45.

17.08.1929, Амсіслаў

На рагу...

На рагу мы стрэліся з табою

У ліпнёвы поўдзень...

Быў прыпар...

І скрыпеў, і плакаў пад нагою

Зломлены драўляны тратуар.

Праскакала траская пралётка...

Ты прайшла, адвёўшы ў бок пагляд...

А ці помніш – восені салодкасць...

Нашу стрэчу... Шум нямых прысад?

1929

Лірычнае хваляванне

Так вечар прыходзіць лірычнаю зданню,
Баладным героем – спявакам старым...

Лірычнае хваляванне

Праходзіць, як вецер, па сэрцы маім.

Ўрачыстыя оды скандуючы, вербы

Схіляюцца каля варот

І шэпчаць: «Пішы без хлуслівых гіпербал,

Пішы без узвышаных троп».

Паперу – на зэдлік... Пяро – на канапе...

Душа разагрэта вячэрнім агнём.

Трамвай праляцеў, як двухстопны анапест,

І іскры дрыжаць за акном.

Я з вершам праходжу жыццёвыя тракты,

Я з вершам – і ў кроках, і ў сне...

Харэі і ямбы, і пругкія дактылі

Заўсёды на варце ў мяне.

Мы пройдзем супольна і будзем змагацца,

Супольна збіваючы кожны рыф –

І стромкія сцены алітэрацый,

І ўзгоркі класічных рыфм.

Так вечар праходзіць, так сунецца ранне,

Змываючы з захаду грим.

Лірычнае хваляванне

Заўсёды, як вецер, на сэрцы маім.

1929

Вячэрнія радкі

Ходзяць хмары каля плоту,
Апусцілі косы нізка...
Вось і скончыў я работу
Над чарговай вершаў нізкай.

Ў галаве – прыемны вэрлах,
Думкі ўкладзены у рамы,
Ў стопкі складзена папера,
Ў бок адстаўлены атрамант.

Ці не гэткаю парою
(Ноч... гарбата... сны... сугуччы...)
Думаў думу Багдановіч
Над санетам мілагучным.

І вясёлы, кучаравы
Біўся ў строфы агнявья
Пушкін –
                            гонар твой і слава,
Паэтычная Расія.

От, я чую гоман оды,
Мяккасць плаўную элегій, –
То сышліся карагодам
Паэтычныя калегі.

Гэты – з арфай, гэты – з лерай,
Той з пяром гусіным з намі,
Гэты – з белаю паперай
І алоўкам фірмы «Hammer».

Добры вечар!

Я чагосьці

Вас чакаў яшчэ наперад.
Як надумаліся, госці,
Падысці ў маю кватэру?

У мяне такая ціша,
Як нідзе цяпер на свеце:
Пад падлогай дышуць мышы,
Над страхою ходзіць вецер.

Можа, смешна, можа, дзіўна –
На раскіданай пасцелі
Я ўсю ноч учора сніў вас,
Дарагія менестрэлі.

Я хадзіў з сляпым спявакам
На вячоркі-пагулянкі,
З Сірано дэ Бержэракам
Быў адменным дуэлянтам.

А пад ранне, ў цемры сінняй,
Пераддосвіткавым часам –
Быў з Шэнье пад гільяцінай
І канаў з Тарката Тасам.

...Я прачнуўся раннем шэрым
І стаяў перад люстэркам,
Зашпіляючы каўнерык,
Пазяхаючы на сценку.

Чорны змрок кладзеца шчыльна
Злой заслонаю паўночы
На прытомленую шыю,
На знясіленыя вочы.

Ціха...

Скончыў я работу
І капаюся ў паперах...
Ходзяць хмары каля плоту,
Ў галаве прыемны вэрлах.

1929

За Шылерам

Знаёмыя тамы ізноў я адкрываю,
Перагартваючы пяшчотнаю рукою...
Гравюры даўнія уважна разглядаю
І пазнаю даўнейшы вобраз свой.
От на палях – сець выпісак, нататак.
Як гэта некалі ўсё хвалявала!..

Май

Жыцця майго – мінулы і забыты,
Тваіх шляхоў не шкода мне... І даль
Мне адкрывае ліпень самавіты.
З усмешкай ціхаю гляджу я на пачатак...
Але, але!
«*Einmal für allemal*»¹.

27.12.1929, Менск

---

¹ «Раз і назаўсёды» – пачатак Шылеравай трагедыі «Падступства і каханне».

На ўсходзе нашага жыцця...

Змітраку Астапенку

і Аркадзю Куляшову

На ўсходзе нашага жыцця,
Калі усход гарэў над намі,
Мы йшлі пад маладосці сцяг
Неабвуданымі хлапцамі.

Ці быў пад намі пыльны брук
І гарадоў дарожны камень,
А ці рамонкавы абрус –
Адну мы радасць спатыкалі.

І будзем дзякаваць зары,
Пакуль жыццё у нас не згасне,
За тайны творчае пары,
За гэта радаснае шчасце.

І будзем мы ў жыцця прасіць
Ў неперажытыя нягоды,
Каб зноў маглі мы перажыць
Адзінай маладосці годы.

Каб жыў у сэрцы кліч завей,
Каб мы жылі адным запалам,
Каб вогнішча былых надзей
Ніколі ў нас не пагасала.

Зара разгорне горды сцяг
Ў апошні раз калісь над намі –
Мы ўспомнім проміны жыцця,
Калі мы ўсе былі хлапцамі.

І ў ціхім шолаху дуброў,
І ў прывітанні згукаў дальніх
Пачуем гамы дзіўных строф
Для нашых песень развітальных.

Вясёлы вецер для другіх
Пачне вагаць такія ж пожны,
І праспяваем мы для іх
Сваёю песняю апошняй.

06.01.1930, Амсіслаў

Сірано дэ Бержэрак

Імжа, імжа засцілае свет,
Размыты дажджамі тракт...
З разбітаю лютняй ідзе паэт
Сірано дэ Бержэрак.

Жыццё неўзаметку, як дым, прайшло...
Пакінута недзе труна...
Ніхто не частуе яго даўно
Бадзёрай бутэлькай віна...

Гадоў кавалькады ніхто назад
Не можа адкінуць бег...
І месяц смяецца, як глусты абат,
Над торбай паэтавых бед.

Імжа, імжа засцілае свет,
Як смерць васпяны барак...
З разбітаю лютняй ідзе шкілет –
Сірано дэ Бержэрак.

Ён песні старыя заводзіць свае,
Ступіўшы на мой парог,
І вось ён гэткую песню пяе
Каля маіх варот:

«...Я шмат даведаўся, шмат пазнаў,
Я жыў, як живе менестрэль.
Пакуль не падрэзалася струна,
Не ўклала ў труну дуэль.

За мною з палаца імчалі ганцы,
Я шпагаю іх калоў...
І ведаў я многа прыгожых жанчын,
А болей – прыгожых слоў.

Я спаў у труне колькі соцень год,
І мне абрыдзеў спакой...
Я ўстаў і стукаю ў дошкі варот
Параненаю рукой.

...Пусці, пусці мяне, брат паэт,
Я дужа прыстаў і знямог,
Бо гэтак многа змяніўся свет
І ўсё патанула ў вякох.

Я ўбачыў – паэты цяпер ужо
Не чуюць гармоніі слоў.
Яны хаваюцца ад дажджоў
За тарчай пісьмовых сталоў.

Шмат свет наш ведаў ганебных плям,
Але мы паэты былі,
А тут паэт укладае план
Сваіх праязічных былін.

...Пусці, пусці мяне, брат паэт,
Я хутка навек засну...
Пакіну жахлівы, як воспа, свет
І лягу ў сваю труну...

Вось ранне зганяе далёкі туман...
Пусці мяне, любы, – так
Яшчэ не прасіў паэт-дуэлянт
Сірано дэ Бержэрак...»

.....

Туман расплываецца над зямлёй,
Тчэ сонца агністы шнур.
З дакорам глядзяцца на мой пакой
Вочы старых гравюр...

У іх традыцыйны гарэзны пагляд...
І лютня цераз плячо...
Іх вырвала з кнігі два дні назад
Нажа майго лязо.

Я кідаю выклік і гавару
Саратнікам на сцяне:
«Вы толькі калегі мне па пяру,
Але па настройах – не!

Даўно адышлі вашы дні ў нябыт,
Даўно пазабыў вас свет...
Аддайце на могілкі ваш кандуіт,
Пане заштатны паэт!

Сягоння паэт –

зусім не такі...

Асобны гатунак і ранг...

Ніколі ні ад чыёй рукі

Не меў я дуэльных ран.

Адзіная зброя мая – гэта кій,

Што сёлета ў Крыме купіў,

Але я не з роду кудлатых віцій,

І з іх я заўсёды кпіў.

Я ведаю цвёрда, каму я пяю,

Якім навальнічным гадам,

І песню –

найлепшую зброю сваю –

Я класу свайму аддам.

А зараз, калі прыгадаў я вас,

Дык гэта толькі так...

Бо змеў тваё імя ўсеўладны час,

Сірано дэ Бержэрак!»

28.11.1929-20.10.1930, Менск

3 ПАЭМЫ «ГАРАДОК»

Між зялёных узгоркаў,
На кручах і ўзваллях высокіх
Купай нізенькіх хат
Разаслаўся стары гарадок...
Ён шпілямі касцёлаў і цэркваў
Чапляе аблокі,
Абмываецца хвалямі
Светлых Сажовых заток.

Ноч над горадам...
Зоры зялёным запалкавым ззяннем
Ціха свецяцца там –
На выбоях асенніх нябёс...
Брэх сабачы на плошчах...

Займаецца ранне...

Прачынаецца горад...
Хвалюецца плёс...

.....
Заблішчэлі праменні
Па купалах, сценах і стрэхах,
Залатымі пярсцёнкамі
Ўсход упрыгожыла рань...
Хутка горад зальцеца
Вясёлкавым ранішнім смехам,
Шумам вуліц і плошчаў
Пачне хутка
Ўзбуджана граць.

Гарадок мой!..
Ці скоро ізноўку з табою я буду?
Новых песень
Ці скоро пазычу з крыніцы жывой?..
Ўспамінаю..
Якія шалёныя, дзікія буры
Прасакалі,
Прамчалі
Над гордай тваёй галавой.

Старасветчына!..
Думкі мае
Не аднойчы ў мінулым бывалі,
Разгадаць я хацеў
Таямніцы дасюль неразгадных гадоў...
Углядаўся ў абрысы
Разбітых вякамі развалін,
Слухаў стоены шэпт
Векавых падзямельных хадоў.

Не!..
Даўно апусціліся
Дзён старасвецкіх павекі,
І руіны замковыя
Страцілі даўнюю жудзь...
Пра нядолю людскую,
Пра гідкія княскія здзекі
Яны з ветрам
Такою мне песню пяюць.

Песня

«Пагудкі-паданні змяняюцца з часам,
І ўнукам у памяць ідзе;
Густымі садамі абкружаны насып
Ды байкі паважных людзей.

Загінула, канула княжая слава
Далёкай крывіцкай пары,
Стаяць непарушна сады Амсціслава
Па ўзваллях Дзявочай гары.

Сады тыя баюць...
Сады тыя маюць
Нямала аб чым расказаць,
А болей раскажа сцяна векавая
Ды чорная горная гладзь, –

Як колісь дзяўчаты пяску нанасілі,
З пячынак злажылі гару,
Як людзі дзявочай яе ахрысцілі
У лютую тую пару.

Тады і ўзнялася гара ў недачасце,
Вышэй узвіліся валы.
І вось частавалі чужынцаў на шчасце
Катламі пякучай смалы.

Далёкія дзеі... Прывабныя міты...
Былое ахутана ў змрок...
Каменныя сцены даўно паразмыты,
І вецер развееў пясок.

Ствараецца гонар... Узносіцца слава
Інакшай вірлівай пары...
І горда красуюць сады Амсціслава
Па ўзваллях Дзявочай гары...»

***

Ўсё мінае...
Стагоддзі стагоддзям
Прыходзяць на змену...
Убіраецца ў новыя,
Светлыя шаты
Мой горад, мой край...

...Заблішчэлі праменні
Па купалах, дахах і сценах,
Ў залатыя пярсцёнкі
Усход упрыгожыла рань...

м. Самацеевічы – г. Амсціслаў, 1929 г.

3 ПАЭМЫ «СВЕАБОРГ»

Там, дзе скалы і неба – граніт,
Хвалі мора, як грэбні гор, –
Гартаваны ў гадох стаіць
Непрыступны корч –
Свеаборг.

За істужкай фінляндскай мяжы
Уладанне яго ляжыць,
З гор пабачыш –
мора, як звер,

А за морам –
СССР.

Мчацца чайкі над пенай марэй,
Альбатросы раняюць крык,
Караблі прыбываюць на рэйд
Ад суровых паўночных крыг.
І ад светлых краёў паўдня, –
Стуль, дзе мора – агонь пяшчот...
...Калі вочы тухнуць у дня,
Пачынае ноч свой палёт.
Абляцеў, патануў закат,
Праглынуў яго морскі вір.
Грозна хмурацца жэрлы гармат,
Выглядаюць дзіры марцір.

Над абломкамі морскіх скал
Вецер сцені свае распляскаў
На пануры вайсковы порт
Гартаваны ў гадох –
Свеаборг...

***

Хвалі мыюць уступ скалы,
Над гарою лятаюць арлы.
Выстаўляе агністы торс
Разапрануты Гельсінгфорс.
Там –
Яны каратаюць дні,
Пыхкім светам гараць агні.
На ахову іхніх прынад
Гэтак шчэрацца жэрлы гармат
І чарнее ў цяснінах гор
Волат казачны –
Свеаборг.

А збіваючы дзён граніт,
Паўстае нібы грозны міт, –
Год крыві, перамог і нягод –
Тысяча
дзевяцьсот
шосты
год!..

***

Быў нястрымным варожы напор
Верных царскіх эскадр і рот...
Вы загінулі ў сэрцы гор,
Збіты бомбамі тайны грот...
Але гукамі горных гармат
Запісалі вы ваша імя.
Паўтарае яго Свеаборг
У таемных прытулках пячор.
Мора могілкам вартавы...
Спачывайце спакойна вы...
Хай наводзіць апошні форс
На праспекты свае Гельсінгфорс.
Углядаюцца ў тайны марэй
Рулі гаўбіц і батарэй –
Будзе вольны лунаць штандар,
Будзе новы фінляндскі абшар.
Будзе новы і светлы порт –
Абяззброены Свеаборг...

Менск, 1929 г.

Сталасць

Рамантычная крыга растала,
Свет паўстаў без хлуслівых акрас...
Надыходзіць сапраўдная сталасць,
Па-сяброўску вітаючы нас.

Мы губляем збянтэжана зачур, –
Ён з паўночнай трызні маладой
Запарожскай пагоняй казачай
Ці варажскай узорнай ладдзёй.

Але нам адгукаюцца пеўні,
Узрываючы ў рань рэзананс –
Малодосці, як вецер, няпэўнай,
Назаўсёды падведзен баланс.

Што ж...

Не першых нас мары манілі...
Ўсіх нас лашчыла цёплая ноч.
Ў неспакойныя ветры і мілі
Мы трымаем старое стырно.

І бывай, паэтычная кволасць, –
Ты прайшла, як навеяны сон...
Хай бяззубай рамантыкі голас
Пераправіць жывы мікрафон.

Мы жылі ды ўзрасталі нядарма
І, што можам аддаць, – аддамо.
Наша сталасць прыходзіць ударнай
Ад высокіх фабрычных дамоў.

Наша сталасць – ад працы і боек,
Наша сталасць – ад бацькаўскіх крат...
Яна ўвойдзе ў мой цесны пакоік –
Вартаўнік мой, і сябра, і брат.

За хвіліну яе не прыдбаеш –
Яна прыйдзе, як плён маіх мук,
Баявая мая,

жывая,

З сілай думкі, з трываласцю рук.

Бо ў даўгія працоўныя ночы,
У цяжкія ды ўпартыя дні
Набылі мы сапраўдныя вочы,
Адышлі ад дзіцячай трызні.

Маладосць наша крыгай растала.
Палюбілі мы свет без акрас.
Рэчаісная сціплая сталасць
Спатыкае настойлівых нас.

10.X.1930, Менск

Занатоўкі

Уладзіміру Хадзьку

1

Кожны з маленства злучаны выракам,
А потым крывёю аплочвае чыншы.
На Беларусі зрабіцца лірыкам
Куды лягчэй, як чым-небудзь іншым.

Вагон прарываецца рыбай праз нерат,
Бярозы галлём быццам б'юцца аб шыбы, –
І так мая лірыка рвецца наперад,
Як гэтая самая ў нераце рыба.

...З маленства з нас кожны злучаны выракам
І плоціць за вырак багатых чыншы...
Гавораць, што жыць лірыкам,
Магчыма, цяжэй, як іншым.

2

Ёсць на свеце лірычныя сцюжы
(Іхні шлях – і няпэўны і слізкі).
Калі ветры з кім-небудзь падружаць,
Пачынаецца гэта з калыскі.

Падарожныя думкі і зіркі –
У радках падарожных і ўзрушных.
Аглядаю удоўжкі і ўшыркі
Беларускія светлыя пушчы.

Трэба мераць на новыя меркі
Гэта поле і свежыя ветры...
У куфэрку кавалак паперкі
І лісты амсціслаўскіх паэтаў.

Не зважайце на зблытанасць сказаў –
Гэта пах цягніковага дыму.
Будзем жыць мы з радзімай разам
Падарожнікамі маладымі.

3

Падарожным усё дазваляецца –
Можна збіць чытача з панталыку.
Гэты верш і вянок прысвячаецца
Уладзіміру Хадыку.

Не зважаю на шэпты трывожныя:
Дзе галоўнае ў гэтым і колькі?
Занатоўкі мае падарожныя, –
Вось і толькі.

1930

Вам...

Вам, хто вытрываў замець
У гадах непагодных,
Я здаю свой экзамен
На высокую годнасць.

Вам, хто лашчыў ладункі,
Каб цвілі нашы вочы,
Я нясу свае думкі
І няўтомныя ночы.

Вам, маім аднагодкам,
Мулярам стромкай рані,
Гэтых гукаў паводка,
Каб жыла з мулярамі.

Учарашняму – аман!
І наступнаму – слава!
Я здаю свой экзамен
На высокае права.

Мы кахаем і тужым,
Але здужваем кволасць, –
Вам, мізэрным і дужым,
Я пяю на свой голас.

Бо вы – кроў з майго цела,
Бо вы – ўзор чалавека...
Людзі справы наспелай,
Сок дваццатага веку.

Я праходжу праз брамы
Ад пуцін непраходных...
Я трымаю экзамен
На паэтаву годнасць.

Не дурным недарэкам
Я спяваю, б'ючыся, –
Падначаленым рэкам
І знясіленым высям.

І рукам чалавечым,
І вачам ад разводдзя –
Дзецям лепшага ў свеце
Маладога стагоддзя.

Вы ж, хто вытрываў замець,
Вы, хто вывеў з нягод нас,
Мой прыміце экзамен
На паэтаву годнасць.

1930

Дужы вецер і маладзік з Гётэвае аповесці

...Пачынаецца дужы вецер
і гудзе тэлеграфны слуп...
Маладзік, як напудраны Вертэр,
не знаходзіць месца на свеце
(набліжаецца дзень з далін),
але тут выступаюць вербы,
тут прыходзіць канец канцэрта,
яны робяць яму кавэрзы,
захапляючы ў цень галін...
Пачынаецца вецер сіберны
і гудзе тэлеграфны слуп.
Тут канае слязлівы Вертэр,
заклучыўшы законны шлюб.

А тымчасам –
                        дзікунскі вецер
з папуасавага Самоа
дзьме ўва ўсе прасветы на свеце
і гудзіць на стальце самавар...

...А тымчасам –
                        кіно адчынены
і афішы свішчуць – «анонс».
Вецер дзьме ў прасветы і шчыліны,
вадзянымі сычыць рашчынамі,
ён гугнявіць –

                        восень прычынаю –
у яго «праванскі» пранонс.

А тымчасам –

ў тэатрах душацца
і ўжо гнуцца крукі ад хутр...
Хоць маленькага б даць ім дўшцу
з асенніх салонных віхур!

Вецер лашчыць і вецер катуе,
вецер-вораг і вецер-сябр.
Ён заставай застаўся за статуем –
у яго там лятучы штаб.

А тымчасам –

аўто мільгалі,
пранасілі замежных гасцей...
І хавалася ў сценах сцень...
Было неба чарней амальгамы,
шумы, шолахі, амаль гамы
паўнагучнымі галасамі
гаманілі часцей, часцей...

А тымчасам –

кахалі,
раджалі,
дапівалі старое віно,
паміралі;
з сусветнага жалю
гулялі
ў дваццаць адно;

смяяліся,
                    песні складáлі,
стаялі ў чарзе перад склáдамі
па цукар ці па сандалі
ці па гумавыя прылады;
скакалі дваранскія вальсы
з жахліва смелымі па,
адпушчалі даўгія валасы
і марылі пра Рэйн ці По,
ці пра рэвалюцыю ў Валісе.
Ганьбавалі паэзіі спад,
спявалі на розныя галасы
адзін матыў –

                    ці по-
мніце гэты час (ён нядаўні)?
...Вецер з баабабавага Самоа...

Песня перарастае складальнікаў,
песня складаецца сама.

А тымчасам –

                    крывёю і потам –
Муляры клалі цэглы,
цесляры дошкі цягалі,
печкуры без працы не бегалі,
тынкары рабілі работу,

гарнякі падрывалі горы,
маракі ўзляталі на мачты,
астраномы сачылі зоры,
інжынеры крэслілі хорды,
пекары пяклі хлеб нясмачны,
салдаты вартай пасталі,
маляры фарбавалі столі,
чыгуначнікі выпраўлялі саставы,
земляробы зямлю пераправілі –

З мяса, жалеза, сталі,
з глебы, дошак, стомы,
вады, паветра, гравію,
цэглы, цягліц, цела,
песень, прамоў, паперы –
з жывога і нежывога –

узнялі высокія сцены,
узнялі высокую веру,
узнялі ў высокую эру –
высокую эпоху!

.....

Пачынаецца

вечер

рэзкі,

аж гудзе тэлеграфны слуп.

Адчыняецца ў горадзе Менску

у царкве – чыгуначны клуб.

Маладзік –
                    старадаўні Вертэр,
маладзік –
                    цукраваны торт –
ён збялеў, ён баіцца памерці,
бо дужэюць хмары і ветры,
але мы не баімся смерці –
                    гэта ўсё для эпохі першай
                    песень, рук і рэторт.

1930

***

Мой добры,
мой даўні ментар,
настаўнік
мае хады –
вечар з глухім акцэнтам,
вечар сінняй вады.

Ішлі мы з табою
поруч,
і лёгка ж было ісці,
трымаючыся
за поручы
над шчылінамі цяснін.

Няхай
вымаўленне дзікае
тваё дзівіла натоўп,
а ты
выпраўляў
мне дыкцыю
і ты
задаваў мне тон.

Задумлівы і патайны,
з нявыказанай
журбой...
Мой добры,
стары настаўнік,
разыходзімся
мы з табой.

На слядах тваіх
вырас плюшнік,
дзікі неруш
шчытом парос,
на павеках тваіх
нерасплюшчаных
стынуць кроплі світальных рос.

Цішэюць твае крокі
у змроках
пуцявін, –
шляхі мае
шырокія
праходжу сам, адзін.

Калі
якому ў ахвоту,
хай сочыць
думы мае, –
калі
я даў сабе воту,
я выканаю яе.

3 ПАЭМЫ «ТАЎРЫДА»

*

У Венецыі месяц-дзюк
над сям'ёю палацца і хатак...
Рамантычным пачуццям люк
адчыняе такі пачатак.

Пачынаецца –
                                звон мандол,
лепет лютняў і гоман месы,
пачынаецца –
                                плёск гандол
з лёгкім подыхам дагарэсы.

А ў паветра пяшчот устаў
і пад небам вечнага лета
дымам дыхае даўні квартал
рамантычна-бруднага «getto».

Заглушае звярыны рык
клавесіннае кволае скерца –
гэта просіць Шэйлак стары
за дачку – хрысціянскага сэрца.

Над франтонамі пыхкіх віл,
над тэрцынамі Дантаў узнёслых –
вее жахам жывых магіл
дзікі плач Урыэля Акосты.

Лютняў лепет...

гітары звон...

Дагарэсы ў класічных позах...

Пасылае небу праклён
зжабрачэлы Борух Спіноза.

Да маркізы на менуэт
паспяшае прыдворны паэт.

У царыцы грацый і муз
пагасілі агні да пары –
асвятляюць шляхетны саюз
інквізіцый святых кастры.

Каляровыя цені ляглі
на кітайскі ўзорны кілім,
і чытае прыдворны паэт
паважанай маркізе санет,
а крываваых кастоў святло
прарываецца
цераз шкло.

*

У царыцы грацый і муз
апусцее потым палацца...
Адвядуць, можа, месца яму
ў гістарычных вучоных працах.

Потым Блерыё
першы
ўзяціць,
потым радыё
гукі зловіць
і пракрэсліць
каналаў
ціш
дасканалы
маторны човен.

Але доўгіх стагоддзяў лёс –
ён надоўга адзнакаю лёг.

Будзе ў Пушкіна ля дзвярэй
доўга стукать «презренный еврей».

Яшчэ будзе ізноў і зноў
захліпацца ў крыві Кішынёў,

яшчэ будзе на сто гадоў
адгукацца ўшыркі і ўдоўж:

– Бі жыдоў! Бі паганых жыдоў!
– Бі жыдоў!

*

Пагром пачынаецца так:
на рынку
п'яны салдат, невядомы нікому
(падрана кашуля,
ў крыві барада ўся),

крычыць:

«апо-ошнюю...
хлеба...
скарынку-у...

апошнюю...

хлеба...
і тую абважылі хрыстапрадаўцы!..»

Тады –

у іншым канцы народу
чалавек з насунутым на вочы картузом
і сукаватым дубнячком –
пачынае разважаць

пра жыдоўскія ўціскі,
што ад іх усе нашы нядолі і нягоды,
што цар дазваляе сваім сыном
біць гэту нечысць да самага скону,
хаты іх развеяць па свеце тлом.

Тады крычаць аднекуль зблізку:

– Бі

жыдоў
і сіцылістаў! –

Так пачынаецца пагром.

*

Яны нас уціскаюць, рабуюць усё чыста,
яны паўстаюць на бацюхну-цара...

– Бі

жыдоў і сіцылістаў!

– Ур-ра!

Грошы нам круцяць, жонак нашых ціскаюць,
кідаюць бомбы ў бацюхну-цара...

– Бі

жыдоў і сіцылістаў!

– Ур-ра!

Дзяцей нашых рэжуць і кроў п'юць міскамі,
просяць прыгону ў бацюхны-цара...

– Бі

жыдоў і сіцылістаў!

– Ур-ра!

Вось што мне сказаў анегдысь пан прыстаў:
«Беце іх у славу бога і цара!»

– Бі

жыдоў і сіцылістаў!

– Ур-ра!

*

Так пачынаецца пагром
і ломіць вокны важкі лом,
і аканіцы плюшчыць дом,
бразгочуць шкельцы шыб –
і хаты іх зраўняюць з тлом
пад мяккім сонечным святлом,
змяшаюць з шумам першых стром
іх перадсмертны хрып.

Так пачынаецца пагром...
Калі ў паветры пух пярын
і перад смерцю бачыць сын,
як гіне маці пад нажом –
апошні ў памяці націн.

Так пачынаецца пагром –
дзе хруст і храст, дзе хрып і храп,
дзе душаць горла клешчы лап,
кладуцца пластам мерцвякі,
дзе сотні стогнаў стыгнуць, каб
аджыць дакорам на вякі.

*

А калі –
душаць цябе,
пачынаюць цкаваць, як шчанё,
Гвалцяць дачок тваіх,
забіваюць
сыноў тваіх –
Тады бацькаўшчына –
перастае быць бацькаўшчынай
І ходзяць кругі перад вачыма –
жоўтыя, жоўтыя...

А калі –
гоняць цябе, –
стагнаць пачынай?
З голаду памірай,
калі адмоўлена ў працы?
Хай тады тройчы праваліцца праклятая
бацькаўшчына!
Хай яна будзе для іншых ласкаваю
бацькаўшчынай!
Попел яе спапялі!
Схапі яе чорная немач!
І ўводзяцца ў слоўнікі
дзве новыя грацыі –
«Імі»
і «Эмі».

Пакідаецца

ўсё роднае і блізкае,
наседжанае доўгімі гадамі...
Параход гутаецца, як калыска,
з людзьмі, трубама і вінтамі.

На палубе пасажыраў трэцяе класы,
дзе куфэрак на куфэрку
і душа на душы, –
можна б аперціся на балясы,
але марская хвароба
не дае жыць.

Міланскі шкляр,
схіліўшыся, шэпча:
«Sancta Madonna!»

А-ах...

Га-ах...

Дзеці галосаць...
Лаецца капітан...

Лэйзер,

сціснуўшы скроні,
згадвае пра Іону
і як яго злопаў
добры Левітан.

Людзі

нежывымі галасамі

расказваюць свае гісторыі –

усе яны падобны адна на адну...

Людзі

ляжаць

ад валасоў да пазногцяў хворыя...

Ці бачылі яны

вясну?

А з музычнага салона

першае класы

далятае...

Nosturmo?

Вальс?

– Не ўсё роўна...

Дзеці адной бацькаўшчыны,

дзеці адной класы, –

радасць

усміхнецца вам

не ў шляхох вандроўных!

*

Толькі сонца праменняў крыж

акуне ў акіянаў соль –

капітаны ідуць на брыдж

і ўзіраюцца на бусоль.

Як палашча дзікун-пасат
гумаваныя іх плашчы!..
Пасажыры глядзяць назад –
там іх бацькаўшчына ляжыць...

Вы, што слёз пралілі струмкі,
смерць пабачылі сам-на-сам, –
праваджаюць вас мерцвякі
і ківаюць здалёку вам.

Выплываюць з-пад хваль густых,
наплываюць на параход...
Капітан, ты не бачыш іх?
Капітан, паглядзі на ўсход!

Капітан загарнуўся ў плашч.
(Моцны вецер яго прабраў...)
Ён не чуе, як ціхі плач
падымаецца з морскіх траў.

Ён не бачыць,
як дзіды рук
расстаўляе над морам смерч, –
як вядзе гэты дзікі рух
маладая красуня –
Смерць.

*

*Зусім цёмная ноч. На эмігранцкім параходзе. Палуба пасажы-
раў трэцяе класы. Роўны подых паравое машыны. Роўны храп.
Хрып. Рып. Глуха далятаюць – смех, размова, песні – знізу,
з кубрыка.*

СТАРЫ МАТРОС (*расказвае няпэўным голасам у кубрыку*).

Тады гукнулі мы праз бар, –
– Цягні сюды, стары шынкар,
Яшчэ тры поўных кварталы!..

УСЕ (*з кубрыку*).

Яшчэ –
тры поўных кварталы!..

СТАРЫ МАТРОС.

Ну, Джым – у дым, а Джон – дык страх!
А я – застаўся на нагах, –
Вось я чаго быў варты!

УСЕ.

Вось ты чаго быў варты...

*Каля борта стаяць Ён і Яна. Ім разам няма сарака гадоў
(гэта чуваць у галасох, твараў іхных не відаць).*

ЯНА. А помніш, а помніш першую нашу сустрэчу?

Гэта было...

ЁН. Вядома, што ўвесну...

ціха смяюцца

Цвілі тады ў полі рамонкі...

ЯНА. Вялікдзень прайшоў
і сухімі былі дарожкі...

Ён. І такі млявы, млявы быў вечар...

Яна. І такі вецер звонкі, звонкі...

Ён. Ты была тады
ў прастай
шэрай сукенцы,
з кошыкам...

Яна. Узышоў маладзік
з ружаватым тварам...

Ён. І тут скончыліся ўсе мае пошукі!
І я застыг...
як абліты варам¹.

Яна (*какетліва*). І я табе тады...
спадабалася трошкі?

Ён (*замілавана*). Любая мая мара!

*Тымчасам –
сірэна гудзе дзікім басам.*

---

¹ Аўтар. Праўда,
трошкі дзіўнае параўнанне,
таварыш?
Наплыў пачуццяў –
нічога не паробіш...
Я таксама думаю,
што калі абкоцяць варам –
дык закрычыш,
а не застыгнеш –
пудзілам на гародзе.

Ён. Капітан казаў,
што хутка прыедзем...
Ты не радуешся, мая...
жонка?

*Абое смяюцца. Яна – ціха. Ён – звонка.
Пачынаюць варушыцца суседзі.*

СТАРЫ (*надыходзіць да іх*).
Чаго вы радуецца?
Вашых бацькоў
не білі па галовах абцасам?
Халявамi па абліччах?
Кулакамі ў жываты?
Матак вашых
не цягалі за валасы часам?
Сёстраў не гвалцілі?
Не пакалечаны вашы браты?
Чаго вы радуецца?
Ён. Ідзі, стары!

Стары адыходзіць.

СТАРЫ МАТРОС (*з кубрыку*).
Ізноў гукнулі мы праз бар –
цягні сюды, стары шынкар,
яшчэ тры поўных кварталы!
УСЕ. Яшчэ тры поўных кварталы!
СТАРЫ МАТРОС. Ну, Боб – як сноп!
Яна – труна!

А я – бяру яшчэ віна!

Давайце, хлопцы, ў карты.

Усе. Давайце, хлопцы, ў карты.

На нейкі час усё сціхае. Пасля з кубрыка далёкім шумам падымаецца вяслёлая ПЕСНЯ, якая перарываецца часта гучным смехам. Тым часам пачынае варушыцца і галасіць сівая ЖАНЧЫНА, што сядзела, схіліўшы галаву, каля борта. Хто яе ведае, колькі ёй гадоў – можа быць маладзейшай і можа быць старэйшай, як здаецца. З месца яна не скранаецца.

ПЕСНЯ. Як пад'ехалі мы ў порт...

Жанчына. Аддайце мне маіх дзяцей!

ПЕСНЯ. Аказаўся Білі-Хорт!

Жанчына. Адзін быў толькі ад грудзей...

ПЕСНЯ. За тры франкі – любата!

Жанчына. Трымаўся матчыных ён рук...

ПЕСНЯ. Ён купіў сабе харта.

Жанчына. Яго вы кінулі аб брук...

ПЕСНЯ. А пад вечар таго дня...

Жанчына. О, вецер, попел іх развей!

ПЕСНЯ. ...прапіла харта радня!...

Доўгі рогат у кубрыку.

Жанчына. Аддайце мне маіх дзяцей!

Аддайце

мне

маіх

дзяцей!

Ніхто яе не заўважае.

Ён. У нас будуць дзеці –
маленькія, смешныя...

Яна (*сарамліва*). Кругленькія...

Ён. Ад іх будзе пахнуць
мамай, малаком і пялюшкамі...

Яна. Яны вырастуць...
будуць гуляць у снежкі...
Прыбгаць да хаты
з чырвонымі, застуджанымі
вушкамі.

Ён. Ты будзеш вышываць...

Яна. Цыраваць шкарпэткі...

Ён. Мы будзем сытыя і сагрэтыя...

Яна. І ў нас будуць
маленькія, міленькія дзеткі.

Смяюцца.

Стары. Чаго вы радуецесь?
Вашай хаты не цалаваў агонь?

Валасы на вашых скронях
не пабялелі ад болю?

Мерцвякі
не бегалі за вамі наўздагон
І вы ўпэўнены ў вашай сіле і долі?

Чаго вы радуецесь?
Чаго?

Ён. Ідзі, стары...

МАЛАДЫ (*устае з палубы і падыходзіць да старога*).

Порах і дым! Порах і дым!

Вось што нас вызваліць і выратуе,

І дасць тое шчасце,

якога ты прагнеш,

стары чалавек.

І ўзыдзе сонца,

крывёю вымытае,

На дзень сённяшні,

на дзень заўтрашні

і навек!

Дайце дарогу нам –

маладым.

Нам не жыць

у цярпенні і згодзе.

Мы прынясём

вам

порах і дым –

Новага свету ўваходзіны.

Мы

паспрачаемся з песняй вякоў –

Мы ненавідзім

тваіх мерцвякоў,

Чуеш, вар'ят!

Але ім –

Мы абяцаем,
што порах і дым
мы прынясём за сабою.

Дайце дарогу
нам –

маладым,
узрушаным барацьбою.

Стары. Я не магу гэтага зразумець...

Хто ты, што гаворыш
гэтак багата?

Малады. Звычайна,

спачатку –
бразгоча паходная медзь,

а пасля –

пяецца пахавальная кантата.

Стары. Я не магу гэтага зразумець...

Малады. Калі

спрасуецца

порах

і падымецца ў неба

дым –

ты згадаеш,

што было гаворана,

і шчасце прыйдзе затым.

Стары. Якое шчасце?

Твайго старога бацьку
не тапталі коні капытамі?

Тваёй маці
не разбілі чэрап
цаглінаю праз акно?

Якое шчасце, я цябе пытаю?
Дзе ты яго бачыў?
Дзе яно?

Малады (*упэўнена*). І шчасце прыйдзе затым.
Голас з боку. Хто яго прынясе?

Месія святы?

Малады. Мы.

Порах і дым.

Стары. У мяне былі тры ўнукі такія, як ты...

У адзін дзень узяла іх смерць,
і я не магу гэтага зразумець.

Ізноў разыходзяцца ў кубрыку, пачынаецца ПЕСНЯ, але на гэты раз цішэйшая і сумная. Як схамянуўшыся, крычыць і мармыча ЖАНЧЫНА.

Жанчына. Другі старэйшы трошкі быў...

Песня. Любая Мэры, квецік зары...

Жанчына. Ён гіраю яго забіў...

Песня. Мяккая котка, цёпленькі нос...

Жанчына. І ён увесь заплыў крывёй...

Песня. Бывай, дарагая, да пары...

Жанчына. Сыночак даражэнькі мой!
ПЕСНЯ. Не мае прыпынку матрос...
Жанчына. Тады крывавы плыў ручэй...
ПЕСНЯ. Любая Мэры, квецік зары...
Жанчына. Вакол ягонай галавы...
ПЕСНЯ. Любая Мэры, квецік зары...
Жанчына. Аддайце мне маіх дзяцей!..
ПЕСНЯ. Бывай, дарагая, да пары...
Жанчына. Куды дзяцей падзелі вы?
ПЕСНЯ. Любая Мэры, квецік зары!
Жанчына. Калі мой трэці сын канаў...
ПЕСНЯ. Любая Мэры, краска мая...

Сонца ўсходзіць.

МАЛОЕ. Мама! Мама!

Паглядзі, якое сонейка і небачка
ў нас!

Паглядзі, якое сонейка і небачка
ў нас!

ГОЛАС ЗГАРЫ. Капітан! Зямля!

*

Як вецер цалуе
абліччы бяроз клапатлівых,
як сэрца хвалюе
туга па няўзрошчаных нівах!

Ўстаюць абразкамі
і стома плыве па каморках,
і весткі праз кабель
плывуць аўтакарамі морга.

Як лекараў скальпель,
што скуру сячэ, быццам трэскі, –
праз мора,

праз кабель
рвуць сэрца трывогаю весткі.

З гудком параходным
марэй праараўшы валоку,
ступіўшы на ходнік,
адчуеш, як край твой далёка.

За дымнай заслонай
праз цень параходнае пары
затокай зялёнай
бруяцца тужлівыя мары.

Па сонечных сіці,
па сноўкіх нью-ёрскіх бульварах
жалобнаю ніццю
праходзяць знаёмыя твары.

Праходзяць і вабяць
да сумнай краіны заморскай,
і весткі праз кабель
лятуць аўтакарамі морга...

*16.VIII.1930 – 22.IX.1931
Ворша – Амсціслаў – Менск*

3 НІЗКІ «СМЕРЦЬ»

*

Калі я буду паміраць
і рабіцца дакучным целам...
А я хачу, каб гэта было не хутка, – таму
Я цяпер хачу жыць, жыць, –
жыць жыццём, аднаму мне зразумелым,
Жыццём, уласцівым толькі мне аднаму.
Бачыць, як сонца смяецца на брудным акне,
Акунаць сваё цела ў халодныя ўлонні рэчак,
Плысці на моры ў рыбацым чаўне,
Хадзіць па полі сярод цнатлівых грэчак.
Я хачу спатыкаць сяброў і таварышак,
маладых і сталых;
Хачу даверлівых жаночых пацалункаў
і моцных поціскаў мужчынскіх рук,
Каб адчуванне жыцця ніколі мяне не пакідала, –
Поўнае і шматкаляровае,
як вясёлкавы паўкруг.
Я хачу наведаць аграмадныя гарады,
Далёкія краіны з мовамі чужымі, –
Я хачу,
каб свет
паветра,
сухазем'я
і вады

Жыў,
дрыжаў
у кожнай, самай дробнай маёй жыле.
Каб мяне хвалявалі
страты, здабыткі, развітанні і стрэчы,
Каб я мог сказаць пра сябе:
«Я жыў, пакуль тэрмін мой не прайшоў...
Каб мяне праціналі сваёю магутнасцю рэчы
Блізкіх маіх спадарожнікаў-таварышоў.
Хачу
жыць,
падаючы,
але не занепадаючы.
Высока паднятым сілай часоў,
здабыць сталае месца на гале зямной.
Ведаю свае заганы.
Але гэта – мая задача.
Мне –
дваццаць першы год.
Жыццё не за, а перада мной».

*

Гэта было, ёсць, і гэтага няможна абысці?
А?
Чалавек прачынаецца рана ўначы. Ледзь
Світае. Халодны пот у яго на чале.
Ён пачынае думаць аб смерці і аб жыцці.

А-а...

Як?..

Я памру?

«Я», каторае смяецца, плача і ўсё такое...

І не будзе ні болю, ні радасці...

Спакой...

І не будзе спакою...

Як?..

Дзе ж твае адчуванні і мыслі?

Каханне? Нянавіць? Гордасць?

Адданасць? Смеласць?

Іх няма.

Яны, як з нежылога дому выселены –

Зсталася мёртвае,

непатрэбнае цела.

Людзі будуць падаць,

Падымацца, адступаць і пераходзіць у наступ,

Дасягаць вялікіх мэт,

Пра якія ты толькі марыў, бядак!

Ад цябе застанецца

прытаптаны магільны насып

Ці няўцямная жменька попелу...

Як?..

Чалавек пачынае варочацца і злаваць,

Рыпець зубамі,

шукаць папярос ці брому.

Вялікім страхам і крыўдай сціскаюцца ў яго

сэрца і галава.

Але гэта вам усім павінна быць вядома.

*

Я – аптыміст.

Не з пароды шашлычных барашкаў,
Што верашчаць, самі не ведаюць, каму і навошта.
Мне бывае цяжка.

Мне бывае дужа цяжка.

Хоць ты біся аб сценку.

Але я помню –

вось што:

Кожны дзень адбываюцца нараджэнні і смерці.
Сягоння нарадзіліся

рухавыя мурашкі,
чалавечы дзіцёнак

і яблыневыя лісткі.

Цела маё пахаваюць,

як непатрэбнае смецце,

І замятуць мае косці

сіверныя пяскі.

Кожны з нас

гэта ведае і разумее.

Розны нашага жыцця памер,

Але ўсе мы спяшаемся

болей зрабіць для агульнай нашай ідэі,

Пакуль нас не зачпіла смерць.

Кожны з нас па-рознаму памірае –
Ці на ложку,
ці ў бойцы,
кожны сілы па кроплі аддасць,
Кінуўшы іх у топку
адзінаму ў свеце краю,
Каб вырасталі
песня, жыта, руда.
Каб раслі мы,
раслі нашы дзеці
і дзяцей нашых дзеці,
Каб жыла наша любая планета Зямля –
ўвек!
Каб сягоння,
і заўтра,
і сотні гадоў пасля
Устаў
вольны
і непадлеглы
волат – Чалавек!

*

Але пакуль –
  паміраць я не маю права,
І не хочацца,
  і, папраўдзе, неяк нязручна...
Кожная дробная жыццёвая праява
Робіць мяне ўзрушаным.
Небывалая вострасць
  адчуванняў і ўспрыманняў –
Зрокавых, слыхавых,
  незлічоных іншых.
Хочацца бегчы навыверадкі з трамваямі,
Поўна думак,
  вынашаных і нявынашаных.
Вясна.
  Зацвітаюць парэчкі і агрэст,
  яблыня і смародзіна.
Прыходзяць упэўненасць,
  працавітасць –
  усе найлепшыя якасці.
Блуканні наўкос
  і памылкі прайдзенага
Адступаюць, зразумелыя ў ракурсе.
Будзем жыць, жыць!
  Жыццё патрэбна ўсім нам, –
Паміраць няма ніякай рацыі.

Будзем жыць,
жыць жыццём уздымным –
Хопіць кожнаму з нас працы.
Я хачу,
каб мы адчулі гэта
ўсе –
Прагу да жыцця
і радасць дасягнення мэты.
Ператвараючыся
пакрысе
У бурях і ў штурмах,
у новай красе
Ўстае перад намі
Аблічча планеты.
І ў гэтым сэнс нашага жыцця
Надзвычай кароткага
і надзвычай напоўненага,
Неабсяжна вялікага
любага жыцця,
Прагай нашай напоенага.

1932

З ТВОРАЎ НА РУСКАЙ МОВЕ

***

Ці ты помніш зарослую сажалку,
на пагорку дамок-церамок,
Крыкі пеўня на золку паўсонныя
і смалярні суседняй дымок?

Гарадок быў не першае велічы,
ды не горшы ад іншых наўкруг.
Ад вакзалу чатыры аўтобусы
йшлі да прыстаняў – транспартны рух!

Цэлы свет уяўлялі мы цацачным,
бо любілі з пагорка глядзець
На пакгаўзы, на чоўны з баркасамі,
параходы, старую мячэць.

Мы тварылі ва ўбогім тэатрыку.
Жартавалі, што меншых няма.
Выканкам гэтак шчодро падтрымліваў,
што артысты рыдалі рыдма.

Касцюмерка ўпадала ў істэрыку
і сүфлёр надрываўся з дупла,
Валасы рваў загадчык ад распачы...
Безнадзейная справа была!..

Толькі справа была даспадобы нам,
мы глядзелі з грымёркі ў партэр.
За сезон мы на ногі паставілі
паўнавартасных восем прэм'ер.

Ты збягала са сцэны з букетамі,
а мастацкага кіраўніка
Ўшанавалі вайсковаю граматай
ад імя камандзіра палка.

Нас любілі старшыні калгасныя,
забіралі ў гастрольны прыгон:
Хлестакова кармілі яечняю,
меў гарэлку скупы Гарпагон.

А пасля мы з табой развіталіся,
разляцеліся, як вераб'і.
Мне пісалі, ты зоркай зрабілася
ў Кабардзіна-Балкарскім краі.

Што там вершы? Бясплодныя выдумкі.
Свет важнейшы ад нашых папер.
Выканання ўсіх мрояў, як некалі,
пажадаю табе і цяпер.

Рэжысёраў не вельмі прыдзірлівых,
каб крыві не псавалі яны.
Доўгіх дзён і ўсялякае радасці,
і кахання да самай труны.

1936

Сябрам

Я ў падарожжах паўжыцця, я вандраваў за годам год,
На Поўначы, на Поўдні быў, глядзеў на Захад і на Ўсход.

Я па гарах і ў гушчарах вярсту адольваў за вярстой,
На караблі і па зямлі, і на кані, і пехатой.

Я добра ведаю Каўказ. Скалісты бераг, стромкі мыс.
Стаяла ранняя вясна, шумеў каштанамі Тыфліс.

Не помню вуліцы, дзе жыў, але высока, угары, –
І на Давыдавай гары піў вінаградныя дары.

Там Ленкарань дастаць рукой, да Кабулецці пераход...
Я палюбіў цябе, Каўказ, калі было мне дваццаць год.

А потым плыў дванаццаць дзён, да дзірак зачытаў раман,
Каб на трынаццатую ноч убачыць Ціхі акіян.

На фіялетавых гарах японскі вырас кіпарыс,
А ля вакзала на латках карэйцы прадавалі рыс.

Будыйскі кланяўся манах матросам нашым на рагу,
Я ж сябра-штурмана знайшоў... Цікава? Расказаць магу.

Бо ўсюды на зямлі я свой, учора, сёння і пасля.
Я ва Ўкраіне часты госць, а Беларусь – мая зямля.

Ёсць за Ждановічамі лес – з ялінаў, хвой, ялінаў, хвой...
Там даб'ягае да слупа атавы жоўтае прыбой.

За слупам тым быў рыжы яр – асенні вечар, шум лісця...
Там за сядзібай коней пас хлапчук з мінулага жыцця.

А потым рэйкі, рэйкі спрэс... Імжа, туманы і аер...
І я паволі прачытаў: «Rzecz Pospolita – СССР».

Была рака, памежны гай, і ежа смачная была,
Калі з памежнікамі боршч мы елі з аднаго катла.

Я мераў з імі супрацьгаз, а потым некалькі застаў
Уважна слухалі, *што* я па-беларуску ім чытаў.

Я ў падарожжах паўжыцця, паміж балот, пяскоў і скал,
Я Захад ведаю і Ўсход, я знаю Нёман і Байкал.

Палякі, немцы, латышы – паўсюль шукаў я хараства.
А наастачу вам скажу: мне падабаецца Масква.

Па доўгіх вуліцах яе маторны вёз мяне трамвай,
Я тросся й рыхтаваў залік: тут ці здавайся, ці здавай!

У летні сквар ратуе парк. Залез пад душ, купіў сітро,
А потым – на Ахотны рад, і эскалатарам з метро...

Я вандраваў за годам год, я ў падарожжах паўжыцця,
Я шмат народаў сустракаў і мовы розныя, хаця –

Як паліглоту ні вучы прыстаўкі, склоны, карані,
Найлепш умее размаўляць душа з душою ў цішыні.

Я многіх сустракаў людзей, і кожны меў даволі спраў,
Ды мне ўсміхаліся, і я іх цеплыні часцінку браў.

Кладуся спаць – а сну няма. І я на досвітку пішу,
Каб песня новая мая сагрэла хоць адну душу.

Бо што такое ў свеце я – і ты, мой сябра па пяры, –
Без фэйных песень, па якіх сумуюць нашыя сябры?

Бо разарвуся, ды знайду (а не знайду – зусім бяда!)
Вясёлых песень для сяброў, якім і сэрца не шкада!

1936

З Генрыха Гайнэ

Добрая парада

Скончы з горам, кінь свой сорам!

Лепей смела йдзі ў сваты,
А пасля і ў божы хорам,
І шчаслівым будзеш ты.

Кідай золата на плошчу
Скрыпачом і жабраком,
Пацалуй лагодна цёшчу,
Хоць бы ў думках – з'еў жыўцом.

Паважай манарха стала,
Яго жонку і сынка;
Не шкадуй вяндлін і сала,
Як зарэжаш кабанка.

Як царква табе абрыдла,
Дык хадзі туды штодня –
Поп ідзе – скінь шапку, быдла,
І прыйшлі яму віна.

А адчуеш сверб вялікі –
Не пачухайся ані.
Калі ціснуць чаравікі –
Дык пантофлі нацягни.

Перасоліць жонка страву –
Не шалей, не дакарай.
«Лялечка», – скажы ласкава, –
«Ты як зварыш – чысты рай».

Як захоча шалік жонка –
Цэлых два ёй прэзентуй.
Шпuleк, пацерак, пярсцёнкаў,
Дыяментаў не шкадуі.

Будзеш жыць, як я параіў,
Дык набудзеш, дружа мой,
Там, на небе – месца ў раі,
Тут – бяспеку і спакой.

Недасканаласць

Усё недасканала на зямлі.
Нідзе без дзідаў ружы не цвілі.
Анёлы, мабыць, – божа мой каханы! –
Таксама маюць нейкія заганы.

Цюльпан не мае паху. Чуў я нейк –
Скраў парасё сумленны чалавек.
Лукрэцыя – каб не было кінжала,
Цяпер даўно б дзяцей ужо раджала.

Красуні-павы не без брыдкіх ног.
І нават разумнейшая з жанок
Дакучыць можа, быццам «Генрыяда»
Вальтэра ці Клапштока «Месіяда».

Не ведаюць замежных моў каровы,
Як Масман наш латыні. У Кановы
Венерын зад занадта выйшаў гладкі, –
Як нос у Масмана, засранца, гадкі.

У добрым вершы часта рыфмы брак.
Пчалінае ёсць джала ў мёдзе. Так,
Быў Ахілес і той слабы на пяткі,
І Аляксандр Дзюма – сын каляровай маткі.

Найпрамяніцейшая зоранька з нябёс
Да долу падае, калі застудзіць нос.
Найлепшае віно смярдзіць ад бочак,
На сонцы бачаць плямы ўжо, браточак.

Ты, жонка, любая мая, і ты б
Мне не магла б сказаць, што вольная ад хіб...
– «Чаго мне не стае?» – пытаешся сама.
Грудзей, – а ў тых грудзёх душы ў цябе няма.

Кітайські імператар

Мой бацька – той не піў, дзівак, –
Адылі ж я аматар, –
І дзень, і ноч глушу каньяк,
Як мудры імператар.

Што за чароўны трунак!.. Як
Настрой ён мой уздымае!
Пакуль адно я п'ю свой каньяк –
Усё цвіце ў Кітаі.

Вясна ўпрыгожыла любы Кітай,
Зазелянеў абшар мой...
Мужчынам стаў я сам, бадай,
А жонка мая цяжарнай.

А дабрабыт, а рай – а-ёй
Адужалі хворыя целам.
Канфуцый, лейб-філосаф мой,
Стаў трохі зразумелым.

Жаруць жаўнеры пірагі
І куханы – як салодка!..
У аксаміце жабракі
Выходзяць рабіць праходку.

А мандарыны, бач, дзяды,
Што на мазгі кульгалі,
Памаладзелі ўсе – куды!
І косамі заківалі.

Апора веры – найбольшы «храм»
Дабудаваны цвёрда.
Яўрэі апошнія хрысцяца там,
Абы мець драконаў ордэн.

Знікае дух рэвалюцыі
І крычаць найшляхетныя мандшу:
«Мы не хочам канстытуцыі!
Мы хочам пугі і кандшу!»

Лекары ўпікаюць так і сяк,
Што п'янства не пакідаю,
А я, аднак, глушу каньяк
На шчасце майго Кітаю.

І яшчэ буду піць, і яшчэ буду піць!
Як смачна – проста манна!
Народ мой шчаслівы мне крычыць
Захоплена: «Асанна!»

***

Дзяўчына спіць у пакоі
Пад маладзiковым святлом...
Мелодыя дзiўнага вальсу
Звініць пад яе акном.

«Я толькі зiрну ў ваконца, –
Хто мары парушыў мае...»
Шкілет пад акном iграе
На скрыпцы і песні п'е.

«Ты танец мне абяцала,
Але танцавала з другім, –
На могiлках сённа iгрышча –
Дык пойдзем паскачам на ім».

Захопленая дзяўчына
Iдзе за шкілетам услед.
Спявае, і скача шалёна,
I грае на скрыпцы шкілет.

Спявае, і грае, і скача,
Выводзiць дзяўчыну з с'яла,
I там рассыпаецца ў тло ён
Ад ранiшняга святла.

Жанчына

Было ў іх каханне без меж, без дна,
Ён злодзеем быў, была шлюхай яна –
Як з поўным вяртаўся ён мехам –
Яна памірала са смеху.

Нуда не ступала да іх на парог,
Яна засынала ў яго на грудзёх,
А як павялі яе ўцеху –
Яна памірала са смеху.

Тады перадаў ён: «прыйдзі да мяне,
Мне горна, мне цяжка ў праклятай турме.
Я клічу цябе, маю ўцеху...»
Яна памірала са смеху.

А шостаі задушаны быў ён пятлёй,
А сёмай засыпаны быў ён зямлёй,
А восьмай за чаркай ягоная ўцеха
Бадай не памерла са смеху.

ЗМЕСТ

Адкінуўшы фіранку	5
Раніцою.....	6
Лернік.....	7
Рэдакцыйнае.....	9
У падарожжы (3 песень падарожніка).....	13
Васількі	16
*** (На вуліцах – мароз і маладзік...).....	17
*** (Вечар... У горадзе вечар... Снягі пасінелі...).....	18
*** (Мой махнаты Дунай б'е хвостом ля парога...)	19
Ты помніш.....	20
*** (Даверлівы – зусім не скептык...).....	22
На рагу... ..	23
Лірычнае хваляванне	24
Вячэрнія радкі.....	25
За Шылерам.....	28
На ўсходзе нашага жыцця... ..	29
Сірано дэ Бержэрак.....	31
3 паэмы «Гарадок»	35
Песня.....	37
*** (Ўсё мінае...).....	38
3 паэмы «Свеаборг».....	39
Сталасць	42
Занатоўкі	44
Вам... ..	46
Дужы вецер і маладзік з Гётэвае аповесці	48

*** (Мой добры, мой даўні ментар...)	53
3 паэмы «Таўрыда»	56
*(У Венецыі месяц-дзюк...)	56
*(У царыцы грацыі і муз...)	58
*(Пагром пачынаецца так...)	59
*(Яны нас уціскаюць, рабуюць усё чыста...)	60
*(Так пачынаецца пагром...)	61
*(А калі – душаць цябе...)	62
*(Толькі сонца праменняў крыж...)	64
*(Зусім цёмная ноч...)	66
*(Як вецер цалуе...)	74
3 нізкі «Смерць»	76
*(Калі я буду паміраць і рабіцца дакучным целам...)	76
*(Гэта было, ёсць, і гэтага няможна абысці?..)	77
*(Я – аптыміст...)	79
*(Але пакуль – паміраць я не маю права...)	81
3 твораў на рускай мове. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	83
*** (Ці ты помніш зарослую сажалку...)	83
Сябрам	85
Пераклады з Генрыха Гайнэ	88
Добрая парада	88
Недасканаласць	90
Кітайскі імператар	92
*** (Дзяўчына спіць у пакоі...)	94
Жанчына	95

У серыі «Паэты планеты»,
акрамя выбраных твораў Юлія Таўбіна,
таксама ёсць у продажы:

Саффа «Песні»

Франчэска Петрарка «Выбраныя песні з «Канцаньерэ»

П'ер дэ Рансар «Выбраныя вершы»

Ўільям Шэкспір «Выбраныя санеты»

Ёган Вольфганг Гётэ «Выбраная паэзія»

Габрыэла Містраль «Выбраныя вершы»

Умар Хаям «Выбраныя рубаі»

Шарль Бадлер «Выбраныя вершы»

Райнэр Марыя Рымке «Выбраная лірыка»

Фрыдрых Гельдэрлін «Выбраная паэзія»

Генрых Гайнэ «Выбраныя вершы»

Гіём Апалінэр «Выбраная паэзія»

Эдгар По «Выбраныя вершы»

Федэрыка Гарсія Лорка «Выбранае»

Джон Кітс «Выбранае»

Рыгор Барадулін «Перавыбранае»

Дзімча Дэбляянаў «Выбранае»

Гай Валерыў Катуд «Выбраныя вершы»

Яраслаў Вырхліцкі «Выбраная паэзія»

Ян Каханоўскі «Выбранае»

Катры Вала «Выбраныя вершы»

Канстандзінас Кавафіс «Выбранае»

Барыс Пастарнак «Выбраная лірыка»

Аляксандр Чакс «Выбраныя вершы»

Хуан Рамон Хіменэс «Выбраная лірыка»

Шандар Петэфі «Выбраныя вершы»

Міхай Эмінэску «Выбраная паэзія»

Баляслаў Лесьмян «Выбраныя вершы»

Хаім Нахман Бялік «Выбраная паэзія»

Па пытаннях набыцця кніг серыі «Паэты планеты» звяртайцеся:

paety.planety@gmail.com

Тэл./факс (17) 267.48.71, маб. (29) 623.35.65.

Таўбін, Ю.

М65 Выбранае / Юлі Таўбін; укл. А. Хадановіча. — Мінск :
Выдавец Зміцер Колас, 2017. — 98 с. (Паэты планеты).
ISBN 978-985-7164-66-0.

Юлі Таўбін (1911–1937) – беларускі паэт рэдкага таленту і на дзіва ранняй творчай сталасці. Адна з найбольш недаацэненых постацяў у айчыннай літаратуры 20–30-х гадоў XX ст. Аўтар трох вершаваных зборнікаў і шасці паэмаў. Бліскучы перакладчык, які пераствараў па-беларуску вершы Генрыха Гайнэ. У апошнія гады жыцця, у цюменскай высылцы, пісаў па-руску. Разам з дзясяткамі іншых творцаў расстраляны ў ноч з 29 на 30 кастрычніка 1937 г.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.161.3-1

ББК 84(4Бел)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Юлі Таўбін

ВЫБРАНАЕ

Дызайн *Марціна Русецкага.*

Рэдактар *Віктар Жыбуль.*

Адказны за выпуск *Зміцер Колас.*

Падпісана ў друк 15.08.2017. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 3,21. Ум. друк. арк. 3,13.

Наклад 250 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас.*

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.